

Sygn. akt I C 88/17 upr.

WYROK ZAOCZNY W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 maja 2017 roku

Sąd Rejonowy w Człuchowie I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący Sędzia Sądu Rejonowego Sylwia Piasecka

Protokolant sekretarz sądowy Grażyna Pałubicka

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 26 kwietnia 2017 roku w Człuchowie

sprawy

z powództwa (...) Spółka Akcyjna w P.

przeciwko B. D.

o zapłatę

oddala powództwo.

Sygn. akt I C 88/17

UZASADNIENIE

Powód – (...) spółka akcyjna z siedzibą w P. wniosła pozew w elektronicznym postępowaniu upominawczym przeciwko B. D. o zapłatę kwoty 1.152,02 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty oraz zasądzenie kosztów sądowych.

W uzasadnieniu wskazał, że pozwana w dniu 10 listopada 2014 roku zawarła z powodem umowę pożyczki pieniężnej numer (...), której przedmiotem było udzielenie pożyczki i świadczenie usługi obsługi pożyczki w domu w wysokości 1.260,00 złotych – całkowita kwota pożyczki, oprocentowanie w wysokości 48,39 złotych oraz opłata za obsługę pożyczki w domu klienta w wysokości 650,91 złotych albowiem pozwany zobowiązał się do spłacania pożyczki bezpośrednio do radcy doradcy klienta działającego w imieniu powódki. Łącznie zobowiązanie pozwanej względem powódki z tytułu umowy wynosiło kwotę 1.959,30 złotych, którą pozwana zobowiązana była do spłaty w 35 tygodniowych ratach. Wysokość poszczególnych rat wynosiła kwotę 55,98 złotych. Powód podkreślił, że wywiązał się z umowy, jak również, że termin wymagalności umowy upłynął w dniu 13 lipca 2015 roku. Zaznaczył nadto, że pozwany opóźniał się w spłatach i dlatego też powódka naliczyła pozwanemu odsetki za opóźnienie w wysokości 78,78 złotych. Natomiast w związku z tym, że pozwany nie dokonał w terminie spłaty części łącznego zobowiązania do spłaty, w dniu 28 maja 2015 roku powód zawarł ugodę obejmującą wymagalne zobowiązanie pozwanego w wysokości 744,72 zł, które pozwany zobowiązał się regularnie płacić na rzecz powódki, a powódka zobowiązała się do przedłużenia terminu zapłaty zaległych rat do dnia 31 stycznia 2016 roku. Pozwany zobowiązał się również do zapłaty kwoty 148,94 zł tytułem czynności windykacyjnych związanych z zawarciem ugody. Poza zakresem powyższych ustaleń pozostała kwota niewymagalna łącznego zobowiązania do spłaty pożyczki. Pozwany dokonał w w/w terminie jedynie spłaty kwoty 495,00 złotych. Powód zaznaczył także, iż z uwagi na niewywiązanie się z obowiązku terminowej spłaty ugody i konieczności podjęcia dodatkowych działań windykacyjnych, pozwany jest zobowiązany do dodatkowych kwoty w wysokości 280,00 złotych. Ostatecznie pozwany na chwilę złożenia pozwu spłacił łącznie 1.340,00 złotych. Kwota ta została zaliczona na roszczenie główne w wysokości 1.317,72 zł, odsetki za opóźnienie w wysokości 12,28 złotych oraz koszty windykacyjne w wysokości 10,00 złotych. Wobec powyższego na wartość roszczenia składa się kwota

641,58 złotych z tytułu wymagalnych należności, a niezapłaconych rat, kwota 66,50 złotych z tytułu skapitalizowanych odsetek maksymalnych za opóźnienie, kwoty 15,00 złotych z tytułu czynności windykacyjnych, kwoty 148,94 złotych z tytułu kosztów zawarcia ugody i kwoty 280,00 złotych z tytułu dodatkowych kosztów windykacyjnych.

Postanowieniem z dnia 2 lutego 2017 roku Sąd Rejonowy Lublin – Zachód w Lublinie, w sprawie VI N-ce 2074571/16, stwierdził brak podstaw do wydania nakazu zapłaty i przekazał sprawę do tutejszego Sądu.

Pozwana B. D. – prawidłowo wezwana na termin rozprawy, nie stawiała się, nie zajęła stanowiska w sprawie i nie wniosła o przeprowadzenie rozprawy pod jej nieobecność.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Pozwana – B. D. zawarła w dniu 10 listopada 2014 roku z powodem (...) Sp. z o.o. S.K.A. z siedzibą w P. działająca pod znakiem towarowym (...) umowę pożyczki nr (...) z opcją obsługi pożyczki w domu. Na podstawie umowy pozwanej przyznano pożyczkę w wysokości 1.000,00 złotych i zobowiązano ją do spłaty łącznej kwoty 1.959,30 złotych, przy czym spłatę rozłożono na 35 tygodniowe raty w wysokości każda po 55,98 złotych.

Ustalona do spłaty kwota pożyczki obejmowała również koszt ubezpieczenia w wysokości 200,00 złotych, opłatę przygotowawczą w wysokości 60,00 złotych, odsetki w wysokości 48,39 złotych i opłatę za obsługę pożyczki w domu w wysokości 650,91 złotych.

bezsporne, nadto dowód: umowa pożyczki pieniężnej k. 16 – 17v.

W dniu 28 maja 2015 roku (...) Sp. z o.o. S.K.A. z siedzibą w P. działająca pod znakiem towarowym (...) zawarł z pozwaną ugodę, na mocy której pozwana zobowiązała się do zapłaty łącznej kwoty 893,66 złotych wynikającej z niezapłaconych w terminie rat w wysokości 744,72 zł oraz kosztów windykacji w wysokości 148,94 złotych.

Spłatę zobowiązania rozłożono na 35 tygodniowych rat do dnia 31 stycznia 2016 roku.

bezsporne, nadto dowód: ugoda z dnia 28 maja 2015 roku k. 48.

Pozwana na poczet zobowiązania dokonała w terminie spłaty kwoty 495,00 złotych.

bezsporne

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo w niniejszej sprawie nie zasługiwało na uwzględnienie.

Powód wywodził swoje roszczenia z wierzytelności powstałej w związku z niewywiązaniem się przez pozwaną z całego zobowiązania wynikającego z zawartej w dniu 10 listopada 2014 roku umowy pożyczki oraz ugody z dnia 28 maja 2015 roku.

W przedmiotowej sprawie strona pozwana – B. D. nie stawiała się na termin rozprawy, nie zajęła stanowiska w sprawie, jak również nie wniosła o przeprowadzenie rozprawy pod jej nieobecność. Uzasadniało to zatem, stosownie do treści art. 339§2 kpc, uwzględnienie podstawy faktycznej powoda i w konsekwencji wydanie wyroku zaocznego. Podkreślić przy tym jednak należy, że wydanie wyroku zaocznego może nastąpić tylko wówczas, gdy Sąd rozpoznający sprawę, nie ma żadnych uzasadnionych wątpliwości co do prawdziwości twierdzeń powoda o okolicznościach faktycznych przytoczonych w pozwie. Niezależnie bowiem od ustalenia podstawy faktycznej Sąd jest zawsze zobowiązany rozważyć, czy żądanie pozwu jest zasadne w świetle norm prawa materialnego. Negatywny natomiast wynik takiej analizy powoduje wydanie wyroku zaocznego oddalającego powództwa, gdyż w tym zakresie nie obowiązuje domniemanie z art. 339 § 2 kpc (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 czerwca 1972 roku, III CRN 30/72, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 2 kwietnia 1973, III CRN 59/73). Dlatego też obowiązkiem strony powodowej jest dołączenie do pozwu dowodów, które umożliwią Sądowi weryfikację twierdzeń pozwu pod kątem spełnienia przesłanek z art. 339 kpc.

Brak jakichkolwiek dokumentów powoduje, że przytoczone okoliczności budzą wątpliwości co skutkuje oddaleniem powództwa - nawet przy biernej postawie strony pozwanej - gdyż nie jest możliwym przyjęcie za prawdziwych twierdzeń pozwu. Tym bardziej, że z treści art. 3 k.p.c. wynika obowiązek stron i ich pełnomocników do przedstawiania dowodów istotnych w sprawie.

W toku niniejszego procesu strona powodowa powinna udowodnić zarówno zasadność, jak i wysokość określonej wierzytelności. Zgodnie bowiem z treścią art. 6 kc ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z faktu tego wywodzi określone dla siebie skutki prawne, tym bardziej, że ciężar dowodu pozostaje w ścisłym związku z problematyką procesową dowodów i spełnia przy tym dwie zasadnicze funkcje. Po pierwsze dynamizuje postępowanie dowodowe w systemie obowiązywania zasady sporności (kontradiktoryjności) w procesie, po drugie określa wynik merytoryczny sporu (sprawy) w sytuacji krytycznej, gdy strona nie udowodni faktów istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy (por. K. Piasecki, Kodeks cywilny. Księga pierwsza. Część ogólna. Komentarz, Zakamycze, 2003 r.). Oznacza to zatem, że Sąd tylko wyjątkowo winien ingerować w przebieg postępowania dowodowego dopuszczając dowody z urzędu, które to uprawnienie wynika z treści przepisu art. 232 k.p.c. Ponadto, zgodnie z przyjętą linią orzecznictwa, obowiązek wskazania dowodów potrzebnych dla rozstrzygnięcia sprawy, obciąża przede wszystkim strony (por. wyrok Sądu Najwyższego z 24 października 1996 r., III CKN 6/96, OSNC 1997/3/29), ponieważ Sąd został wyposażony jedynie w uprawnienie, a nie obowiązek, dopuszczenia dalszych jeszcze, nie wskazanych przez żadną ze stron, dowodów, kierując się przy tym własną oceną, czy zebrany w sprawie materiał jest - czy też nie jest - dostateczny do jej rozstrzygnięcia (art. 316 § 1 in principio k.p.c.). Dlatego też Sąd powinien korzystać z przewidzianego w art. 232 zd. 2 k.p.c. uprawnienia powściągliwie i z umiarem, pamiętając, że taka inicjatywa należy przede wszystkim do samych stron i że cały rozpoznawany spór jest ich sprawą, a nie sądu. Podkreślić również należy, że zasada kontradiktoryjności winna być całkowicie zachowana zwłaszcza wówczas, gdy strony korzystają z pomocy profesjonalnych pełnomocników.

Powód w celu wykazania zasadności i wysokości dochodzonego roszczenia przedłożył umowę pożyczki pieniężnej nr (...) z dnia 10 listopada 2014 roku oraz ugodę z dnia 28 maja 2015 roku, które stanowiły wzorce wykorzystywanym przez powoda przy zawieraniu umowy pożyczki i ugody.

Zgodnie z treścią art. 720 k.c. przez umowę pożyczki dający pożyczkę zobowiązuje się przenieść na własność biorącego określoną ilość pieniędzy albo rzeczy oznaczonych tylko co do gatunku, a biorący zobowiązuje się zwrócić tę samą ilość pieniędzy albo tę samą ilość rzeczy tego samego gatunku i tej samej jakości. Umowa pożyczki, której wartość przenosi pięćset złotych, powinna być stwierdzona pismem.

Z kolei w myśl art. 3 ust. 1 i ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 12 maja 2011 roku o kredycie konsumenckim (t.j. Dz. U. z 2014 roku, poz. 1497 ze zm.) przez umowę o kredyt konsumencki rozumie się umowę o kredyt w wysokości nie większej niż 255.550 złotych albo równowartość tej kwoty w walucie innej niż waluta polska, który kredytodawca w zakresie swojej działalności udziela lub daje przyrzeczenie udzielenia konsumentowi, przy czym za umowę o kredyt konsumencki uważa się między innymi umowę pożyczki.

Przy umowie pożyczki, głównymi świadczeniami stron są: po stronie pożyczkodawcy udostępnienie określonych środków finansowych do korzystania na określony okres czasu, a ze strony pożyczkobiorcy, zwrot tych środków (tak zwany depozyt nieprawidłowy). Umowa pożyczki została przy tym ukształtowana w kodeksie cywilnym w taki sposób, że co do zasady może być zarówno umową odpłatną, jak i nieodpłatną. W przypadku zawarcia przez strony odpłatnej umowy pożyczki, wynagrodzenie pożyczkodawcy winno być wyraźnie określone w umowie. Zwyczajowo formę wynagrodzenia za korzystanie z cudzego kapitału stanowią odsetki, ewentualnie zapłata prowizji. Ustawodawca aby przeciwdziałać ocenianemu negatywnie w świetle zasad współżycia społecznego zjawisku lichwy oraz aby chronić interesy słabszych uczestników obrotu gospodarczego, jakimi zazwyczaj są konsumenci, wprowadził przy tym do kodeksu cywilnego instytucję odsetek maksymalnych, których wysokość winna stanowić podstawowe odniesienie do oceny ekwiwalentności wysokości wynagrodzenia pożyczkodawcy ustalonego w umowie. Stopa tych odsetek ustalana jest w odniesieniu do aktualnej stopy kredytu lombardowego Narodowego Banku Polskiego i odzwierciedla bieżący układ stosunków gospodarczych, „cenę” pieniądza w obrocie międzybankowym i poziom inflacji, zapewnia więc

pożyczkodawcom godziwy zysk. Z drugiej strony jej wprowadzenie nie pozwala podmiotom uprzywilejowanym, jakim zwykle w obrocie z konsumentami znajdującymi się w trudnej sytuacji materialnej, niewykształconymi lub mającymi trudności intelektualne z rozeznaniem konsekwencji swojego działania, są pożyczkodawcy, na wykorzystywanie przymusowego położenia słabszej strony umowy. Odsetki, obok prowizji za udzielenie pożyczki, stanowią wynagrodzenie pożyczkodawcy za korzystanie przez kredytobiorcę z jego środków finansowych. Trzeba też podkreślić, że umowa pożyczki, sformułowana zgodnie z zasadami uczciwego i rzetelnego obrotu na rynku kapitałowym, powinna jasno określać, które opłaty i prowizje stanowią zysk pożyczkodawcy, a które są pobierane na pokrycie konkretnych kosztów ponoszonych przez niego w związku z zawartą umową i jej obsługą. Te ostatnie powinny zostać przy tym określone w wysokości rzeczywiście ponoszonej przez pożyczkodawcę tak aby nie stawić ukrytego źródła zysku.

Z przedłożonej przez powoda umowy pożyczki (kredytu konsumenckiego) zawartej w dniu 10 listopada 2014 roku wynika, że pozwanej wypłacono kwotę 1.000,00 złotych. Zatem, w ocenie Sądu, to właśnie ta kwota jest rzeczywistą kwotą pożyczki albowiem taką ilość pieniędzy przeniesiono na własność pozwanego. Z istotą pożyczki sprzeczne jest „przeniesienie” na rzecz biorącego pożyczkę sum pieniężnych, których w rzeczywistości nigdy on nie otrzymuje, a które automatycznie zostają zaliczone na poczet związanych z pożyczką kosztów i opłat lub umów dodatkowych. W wyniku tego pożyczkobiorca byłby bowiem zobowiązany do spłaty znacznego zobowiązania, nie otrzymując przy tym na własność żadnych środków pieniężnych. Taką konstrukcję umowy pożyczki należy więc uznać za sprzeczną z zasadą swobody umów wyrażoną w art. 353¹ k.c., zgodnie z którą strony zawierające umowę mogą ułożyć stosunek prawny według swego uznania, byleby jego treść lub cel nie sprzeciwiały się właściwości (naturze) stosunku, ustawie ani zasadom współżycia społecznego.

W związku z powyższym, wątpliwości Sądu wzbudziły wskazane w umowie z dnia 10 listopada 2014 roku kwoty składające się na łączne zobowiązanie do spłaty w postaci opłaty za obsługę pożyczki w domu w wysokości 650,00 złotych, opłaty przygotowawczej w wysokości 60,00 złotych i koszty ubezpieczenia w wysokość 200,00 złotych, natomiast w ugodzie z dnia 28 maja 2015 roku – dodatkowe koszty windykacyjne dotyczące ugody w wysokości 280,00 złotych oraz koszty związane zawarciem ugody w wysokość 148,94 zł. Tym bardziej, że nie zostały one uzgodnione indywidualnie z pozwaną albowiem powód posiłkował się wzorcem umowy i ugody.

Zgodnie natomiast z treścią art. 385¹ § 1 k.c. postanowienia umowy zawieranej z konsumentem nie uzgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (niedozwolone postanowienia umowne). Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny. Jeżeli postanowienie umowy zgodnie z § 1 nie wiąże konsumenta, strony są związane umową w pozostałym zakresie (§ 2). Nie uzgodnione indywidualnie są te postanowienia umowy, na których treść konsument nie miał rzeczywistego wpływu. W szczególności odnosi się to do postanowień umowy przyjętych z wzorca umowy zaproponowanego konsumentowi przez kontrahenta (§ 3). Ciężar dowodu, że postanowienie zostało uzgodnione indywidualnie, spoczywa na tym, kto się na to powołuje (§ 4).

Istotnym jest również, że art. 385³ k.c. zawiera katalog niedozwolonych klauzul umownych, wśród których znajdują się te postanowienia, które nakładają na konsumenta, który nie wykonał zobowiązania lub odstąpił od umowy, obowiązek zapłaty rażąco wygórowanej kary umownej lub odstępnego (punkt 17). Przy czym klauzule wymienione w przepisie art. 385³ k.c. nie będą mogły być uznane za niedozwolone postanowienia umowne w szczególności wówczas, gdy były przedmiotem indywidualnych uzgodnień lub dotyczyły jednoznacznie określonych głównych świadczeń stron, bądź też gdy analiza treści umowy i wzorca oraz kontekstu sytuacyjnego wskazują, że postanowienia te nie naruszają równowagi kontraktowej.

Za niedozwolone klauzule umowne, w świetle art. 385¹ § 1 k.c., należy więc uznać te postanowienia umowne, które pod postacią opłaty pobieranej formalnie na poczet pokrycia kosztów konkretnych czynności, w rzeczywistości stanowią dla pożyczkodawcy źródło dodatkowego zysku, ukryte przed konsumentem, pozwalającego mu omijać przepisy

dotyczące wysokość odsetek maksymalnych oraz niedopuszczalności kary umownej za niespełnienie świadczenia pieniężnego (art. art. 483 § 1 k.c.).

Przenosząc zatem powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy, w ocenie Sądu należy stwierdzić, iż zawarte w umowie stron postanowienia dotyczące pobierania przez powódkę w związku z przygotowaniem umowy i jej wykonaniem opłat, stanowią niedozwolone klauzule umowne. Z zasad doświadczenia życiowego wynika bowiem, iż dla firmy udzielającej profesjonalnie pożyczek osobom fizycznym, koszt przygotowania umowy oraz sprawdzenia zdolności kredytowej kredytobiorcy nie będą wynosiły kwoty 60,00 złotych. Odnosząc się natomiast do opłaty za obsługę pożyczki w domu w wysokości 650,91 złotych, to należy podkreślić, że jest to największy wydatek związany z udzieloną pożyczką, stanowiący ponad 65% kwoty wypłaconej pozwanej z tytułu umowy. Ponadto powód nie wykazał ile wizyt miało rzeczywiście miejsce u pozwanej w związku z realizacją spłaty, jak również w jaki sposób wysokość tej opłaty została ustalona.

Wobec powyższego, zdaniem Sądu, żądanie opłaty przygotowawczej oraz opłaty za obsługę pożyczki w domu jest sprzeczne z zasadami współzycia społecznego, jak również postanowieniami przepisów z art. 385¹ kc.

Wątpliwości Sądu budziła również możliwość obciążenia pozwanej kosztami ubezpieczenia w kwocie 200,00 złotych, przy kwocie pożyczki 1.000,00 złotych. Należność ta wynosiła bowiem 20% kwoty udzielonej pożyczki. Biorąc pod uwagę okoliczności objęcia pozwanej tą umową: obowiązkowe jej zawarcie przy umowie pożyczki, brak w treści umowy pożyczki szczegółowych informacji o treści ubezpieczenia, brak ekonomicznego uzasadnienia objęcia pozwanego tym ubezpieczeniem oraz wysokość pobranej składki należy uznać, iż ubezpieczenie to miało fikcyjny charakter, a jego zawarcie służyło w istocie obejściu przepisów o odsetkach maksymalnych. Postanowienia te nakładały bowiem na pozwanego obowiązek spełnienia rażąco wysokiego świadczenia, nie służącego w rzeczywistości tym celom, jakie wskazywała druga strona umowy. Wysokość składki, zwłaszcza w stosunku do wysokości pożyczki, okresu obowiązywania umowy i wysokości ewentualnego świadczenia ubezpieczyciela, a także ponoszonego przez niego ryzyka, świadczy również o pozorności zawartej umowy.

Odnosząc się natomiast to ugody zawartej w dniu 28 maja 2015 roku, to zdaniem Sądu, powód nie wykazał zasadności i wysokości, zgodnie z dyspozycją art. 6 kc, kosztów związanych z zawarciem ugody w wysokości 148,94 złotych oraz dodatkowych kosztów windykacyjnych dotyczących ugody w 280,00 złotych. Jedynym dowodem dla wykazania kosztów windykacyjnych, było bowiem przedłożenie przez powoda korespondencji adresowanej do pozwanej, zawierającej wezwanie do zapłaty. Trudno jednak przyjąć aby powód poniósł koszty z tego tytułu w wysokości wskazanej w ugodzie. Ponadto nie przedstawił on żadnego materiału dowodowego, który pozwoliłby Sądowi zweryfikowanie tej kwoty.

Biorąc pod uwagę powyższe okoliczności, Sąd uznał, że uwzględnienie roszczenia, którego podstawą w znacznej części są niewykazane koszty windykacyjne i koszty związane z zawarciem ugody oraz nieuzasadnione koszty obsługi pożyczki w domu, opłata przygotowawcza i ubezpieczenie pożyczki, byłoby sprzeczne z zasadami współzycia społecznego.

Zatem, skoro powód dochodził kwoty 1.152,02 zł, natomiast Sąd nie znalazł podstaw do uwzględnienia kosztów zawarcia ugody w wysokości 148,94 zł i kosztów windykacyjnych dotyczących ugody w wysokości 280,00 złotych oraz ubezpieczenia w wysokości 200,00 złotych, a nadto Sąd uznał, że uwzględnienie roszczenia w zakresie kosztów obsługi pożyczki w domu w wysokości 650,91 złotych i opłaty przygotowawczej w wysokości 60,00 złotych, byłoby sprzeczne z zasadami współzycia społecznego, jak również pozwana dokonała spłaty zobowiązania w wysokości 495,00 złotych, to roszczenie nie zasługiwało na uwzględnienie.

W ocenie Sądu pozwana dokonała bowiem spłaty pożyczki w całości albowiem różnica pomiędzy dochodzoną przez powoda kwotą 1.152,02 zł, a kwotą ustaloną przez Sąd pomniejszoną o opłatę przygotowawczą w wysokości 60,00 złotych, opłatę za obsługę w domu w wysokości 650,91 złotych, ubezpieczenie w wysokości 200,00 złotych, koszty

zawarcia ugody w wysokości 148,94 złotych i koszty windykacyjne dotyczące ugody w wysokości 280,00 złotych przewyższa kwotę dochodzoną pozwem o 187,83 złotych.

Wobec powyższego zasadnym było orzec jak w sentencji wyroku zaocznego.